

ŽELEZNODOBNE GOMILE NA VINKOVEM VRHU

V. STARE

Narodni muzej, Ljubljana

V prazgodovinskem depoju in v zbirkah Narodnega muzeja v Ljubljani so predmeti, ki so jih konec preteklega stoletja izkopali na Vinkovem vrhu pri Dvoru. Večino teh predmetov je pridobil za takratni Kranjski deželni muzej Jernej Pečnik. Ožji najdiščni podatki o teh najdbah nam niso ohranjeni.¹ Tako je pred nami le golo gradivo, ki nam pa z arheološko govorico, ki jo skriva, le more prinesiti majhen delež k spoznavanju prazgodovinske preteklosti Dolenjske. Gradivo iz tega najdišča zaenkrat še ni bilo obravnavano kot celota. Tudi v tem kratkem poročilu, ki skuša dati izkopaninam ustrezno kulturno in časovno opredelitev, ne moremo odgovoriti na vsa vprašanja o pomenu Vinkovega vrha in njegove okolice v času, ko je bilo obravnavano gradivo izdelano oziroma uporabljano.

Mislím pa, da je potrebno nadaljevati z objavljanjem gradiva naših najdišč, ki nimajo ustreznih najdiščnih podatkov, in s tem načrtno slediti prvím takim poskusom, ki sem jih začela z objavo predmetov iz Malenc in Rovišča.

Pri tem bi bilo treba upoštevati vse najdbe istega najdišča, ki mnogokrat niso v enem muzeju.

Približno 15 km zahodno od Novega mesta se na levem bregu reke Krke v nizkem gričevju odraža v svoji geografski formaciji za ta predel izredno opazna vzpetina. Še danes moremo brez arheoloških posegov ugotavljati sledove, ki govore za močno utrjeno prazgodovinsko gradišče. Na zahodnih pobočjih tega neraziskanega gradišča so gomile. Te so bile v preteklem stoletju predmet nenačrtnega pridobivanja arheoloških predmetov, ki so prišli v last arheološkega muzeja v Ljubljani in na Dunaju.

Že ob bežnem pregledu terena bi mogli ugotoviti, da so verjetno nekatere gomile neprekopane ali pa le delno prekopane. Prazgodovinska naselbina pa je še v celoti nedotaknjena.

¹ Poročilo o izkopavanju na Vinkovem vrhu je objavljeno v Hoernes, Krainische Hügelnekropolen der jüngeren Hallstattzeit, WPZ 2, 1915, 177, Abb. VI. Izvestja Muzejskega društva za Kranjsko 3, 1894, 7: 14, 1094, 34. Letopis Matice Slovenske 1889, 40, 46; 1892, 180.

Ob tej priliki skušamo posredovati gradivo, ki so ga našli v sedmih gomilah. To gradivo je v inventarni knjigi Narodnega muzeja diferencirano z oznakami Tumulus 7 do Tumulus 13. Predmeti so vpisani v prazgodovinski inventarni knjigi od številke P 4639 do P 4700.

Gomila 7

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4639 do P 4647)

V gomili, katere točnih dimenzij ne poznamo, so bili najdeni naslednji predmeti: železna sulična ost, železna sekira, 5 zapestnic in kačasta fibula (T. 1, ris. 1—9).

Pridatki moških grobov: sulica in sekira.

Pridatki ženskih grobov: zapestnice in kačasta fibula.

Gomila 8

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4648 do P 4654)

V gomili neznane razsežnosti so našli: odlomek steklenega obročka, 2 vretenci, bronast obroček in 2 keramični posodi (T. 1, ris. 10—15).

Pridatki moških grobov: verjetno bronast obroček.

Pridatki ženskih grobov: steklen obroček, vretenci.

Nedoločljivo: keramični posodi.

Gomila 9

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4655 do 4669)

V verjetno srednje veliki gomili so našli: 5 suličastih osti, 3 sekire, železen nož, 3 zapestnice, železno pasno spono in 3 vretenca (T. 2, ris. 1—9; T. 3, ris. 1—7).

Pridatki moških grobov: sulice, sekire, nož, pasna spona.

Pridatki ženskih grobov: zapestnica in vretenca.

Gomila 10

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4670 do P 4672)

V gomili neznane velikosti so našli: zapestnico, fibulo in vretence (T. 3, ris. 8, 9).

Pridatki moških grobov: jih ni.

Pridatki ženskih grobov: zapestnica, fibula in vretence (nedoločljivo).

Gomila 11

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4673 do P 4680)

V gomili so našli: sulico, bronasto pasno spono, 2 zapestnici, železno pasno spono, 2 vretenci, 2 bronasta obročka in trakasto fibulo (T. 3, ris. 10 do 15; T. 4, ris. 1—4).

Pridatki moških grobov: sulica, 2 pasni sponi, 2 obročka kvadratnega preseka.

Pridatki ženskih grobov: 2 zapestnici, trakasta fibula in 2 vretenci.

Gomila 12

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4681 do P 4690)

V neznanu veliki gomili so našli: sulico, sekiro, obroček, certoško fibulo, nogo neke rtaste fibule, 5 vretenc (T. 4, ris. 5—13; T. 5, ris. 1).

Pridatki moških grobov: sulica in sekira.

Pridatki ženskih grobov: obe fibuli, 5 vretenc.

Nedoločljivo: bronast obroček.

Gomila 13

(Narodni muzej v Ljubljani od inv. št. P 4691 do P 4700)

V gomili so izkopali: 2 železni sekiri, kamnito sekiro, 4 zapestnice, 2 nanožnici, vretence, samostrelno fibulo, steklene jagode, 28 obročkov (T. 4, ris. 14—16; T. 5, ris. 2—8).

Pridatki moških grobov: 2 železni sekiri.

Pridatki ženskih grobov: 4 zapestnice, 2 nanožnici, vretence, samostrelna fibula, steklene jagode.

Nedoločljivo: kamnita sekira, 28 obročkov (nedoločljivo).

Ostalo gradivo

V naslednjem je govor o tistih predmetih z Vinkovega vrha, za katere niti po inventarni knjigi Narodnega muzeja niti po literaturi nimamo ožjih najdiščnih podatkov.

Njihova znanstvena vrednost se omejuje le na tipologijo in tiste časovne ugotovitve, ki so že splošno utemeljene.

Sulice

Razmeroma veliko število železnih suličnih osti med gradivom govori za večje število moških grobov (T. 6, ris. 1—6, 9; T. 7, ris. 1—3, 6; T. 8, ris. 1 do 5; T. 9, ris. 1—7; T. 11, ris. 3—5). V glavnem bi ločili dolgolistne in kratkolistne sulice. Nekaj suličnih osti ima gladek list brez poudarjenega rebra (T. 8, ris. 4), druge imajo polkrožno rebro (T. 6, ris. 5), trikotno rebro (T. 8, ris. 1), ali pa kvadratno rebro (T. 6, ris. 6). Nekaj sulic pa je tako slabo ohranjenih, da ne moremo ugotoviti, niti kakšen je bil list niti kakšno je bilo rebro (T. 9, ris. 1—7). Za časovno opredeljevanje nam ne morejo veliko pomagati. Postavljamo pa jih lahko v čas razvite starejše železne dobe, ker v tem času sledimo takšnim sulicam v grobovih ilirskih bojevnikov.

Iz omenjenega časovnega okvira bi izpadla sulica (T. 7, ris. 3), ki zaradi svoje izredne dolžine in kratkega lista sodi že na konec mlajše železne dobe. V ta čas bi postavili tudi železno ost (T. 7, ris. 4). Takšne sulice in osti so našli v večjem številu v Šmihelu pod Nanosom (prej Šmihel pri Hrenovicah). Večji del gradiva iz tega najdišča pa prav tako sodi v končne faze mlajše železne dobe.

Sekire

V grobovih na Vinkovem vrhu so bile najdene večinoma železne tulaste sekire (T. 10, ris. 2—4, 6—8; T. 11, ris. 1, 2; T. 12, ris. 3) ali pa plavutaste sekire (T. 10, ris. 5). Te so tudi značilne za časovni okvir mlajšega obdobja starejše železne dobe (Ha D po srednjeveški kronologiji).

Iz tega časovnega horizonta izpada bronasta tulasta sekira z ušescem (T. 10, ris. 1). Sekira ima delno odlomljeno rezilo in le delno ohranjeno ušesce. Ob robovih je okrašena z vrezanimi vzporednimi črtami. Sekiro bi časovno postavili v Ha C horizont. Žal ne moremo določiti grobne celote, kateri je sekira pripadala; to bi nas vsekakor zanimalo, ker je ta sekira ena izmed najstarejših predmetov ohranjenega gradiva z Vinkovega vrha.

V mlajši čas sodita železni sekiri s prečno postavljenim ušesom za nasajanje (T. 12, ris. 1—2). Takšne sekire sledimo na nekropolah z mlajšim, končnim fazam Ha D pripadajočim gradivom. Sekire te vrste so bile najdene v Mokronogu, Valični vasi, Šmihelu pod Nanosom (prej Šmihel pri Hrenovicah).² Vsa ta najdišča pa so znana po gradivu, ki sodi v mlajši čas starejše železne dobe in ima kontinuiteto vse do končnih obdobj mlajše železne dobe.

Noži

Med ohranjenimi predmeti z Vinkovega vrha imamo štiri železne, od rje precej poškodovane ukrivljene nože (T. 9, ris. 8—11). Nedvomno so bili ti noži najdeni v grobovih, ki bi jih časovno lahko postavili v razvito obdobje starejše železne dobe. Brez grobne celote pa nam za časovno opredeljevanje ne morejo rabiti.

Meči

Osamljen primerek orožja v gomilah na Vinkovem vrhu je enorezen, ukrivljen železen meč — mahaira (T. 6, ris. 10). Močno ga je uničila rja in je že celo nekoliko deformiran, tako da njegova prvotna oblika ni več prav vidna. Ne poznamo grobne celote, tako da moremo meč časovno opredeliti le na podlagi njemu sorodnih mečev iz drugih najdišč. Za časovni okvir bi nam najbolje služilo gradivo iz depoja v Tržišču pri Cerknici, kjer je bilo najdenih kar devet takšnih mečev. Depo sam vsebuje gradivo (sulice, sekire, žvale, meči, čelada), katero moremo stavljati v razvito starejšo železno dobo, na začetek Ha D stopnje. Tudi omenjeno mahairo z Vinkovega vrha bi lahko postavili v ta čas, posebno še zato, ker glavnina gradiva tega najdišča sodi v omenjeni časovni okvir.

Drugi meč pripada dvoreznim tipom z dolgim trnastim nastavkom za ročaj (T. 7, ris. 5). Predmet je zelo uničen in je vse do nedavnega veljal za sulično ost. Proti temu govori nastavek za ročaj, ker imajo sulične osti navadno votel tulec za nasajanje. Dvorezne meče srečujemo v grobovih mlajše

² Nekaj takih sekir je v depoju Narodnega muzeja v Ljubljani iz Mokronoga, Valične vasi in Šmihela pod Nanosom (Šmihel pri Hrenovicah).

železne dobe. Iz Slovenije poznamo več primerkov iz Mokronoga,³ Bleda,⁴ Valične vasi,⁵ Mihovega⁶ in iz drugih najdišč. Naš primerek z Vinkovega vrha stoji pred nami brez spremnega gradiva, vendar je med gradivom nekaj predmetov, ki bi utegnili soditi v isti čas kakor meč (T. 11, ris. 9; T. 12, ris. 1 in 2).

Puščice

Med predmeti iz gomil na Vinkovem vrhu je najdenih razmeroma veliko puščic (T. 7, ris. 7—27; T. 8, ris. 6—17). Ločili bi lahko železne dvokrilne puščice (T. 7, ris. 7—10), bronaste trokrlne puščice (T. 7, ris. 11—14; T. 8, ris. 6—17) in bronaste trorobe puščične osti (T. 7, ris. 15—27).

Železne dvokrilne puščice je močno uničila rja in so tudi precej poškodovane. Dve puščici imata ohranjeno leseno paličico, na katero sta se nasajali. Te puščice so prav gotovo iz starejše železnodobnih grobov, prav tako kot del gradiva iz gomil, za katere ne moremo ugotoviti grobne celote. V ta časovni okvir smo upravičeni postaviti omenjene puščice, če primerjamo gradivo grobne celote iz Stične,⁷ kjer so bile najdene bronaste dvokrilne puščice s predmeti, ki so značilni za Ha C horizont. Omenjeni primeri so sicer železni, vendar to časovnega opredeljevanja bistveno ne izpremeni.

Bronaste trokrlne puščice imajo tulec za nasajanje in tri daljša ali krajša krila. Te puščice so se nasajale na leseno paličico kakor sulične osti. Obravnavali bi jih lahko kot neko razvojno stopnjo med preprostimi dvokrilnimi puščicami in mlajšimi trorobimi puščicami. Časovno jih lahko postavimo v Ha D horizont, oslanjajoč se na grobno celoto iz Libne,⁸ kjer je najdenih prav tako nekaj takšnih puščic. Grob iz Libne pa ima zelo širok časovni razpon, nekaj predmetov je prav iz Ha D horizonta.

Bronaste trorobe puščice stavljamo v zvezo s skitskimi grobovi, ker vemo, da so bile del bojne opreme Skitov. Skitske — trorobe puščice so bile najdene v Sloveniji na Libni,⁹ Rovišču,¹⁰ na Magdalenski gori,¹¹ na Vačah¹² in drugod. Puščice z Vinkovega vrha so verjetno iz enega groba; spomnimo se samo velikih grobov z Libne in z Magdalenske gore, kjer je najdenih zelo veliko trorobnih puščičnih osti. Hoernes celo poroča o takšni grobni celoti iz neke gomile na Vinkovem vrhu.¹³ V skrinjastem grobu je bila ob ne-

³ V depozu Narodnega muzeja v Ljubljani inv. št. 5486, 5487, 5488, 5494, 5496 in 5499.

⁴ S. Gabrovec, Prazgodovinski Bled, SAZU, Dela 12, 1960, 15, T. V, 6.

⁵ Neobjavljeno v depozu Narodnega muzeja v Ljubljani.

⁶ Neobjavljeno v depozu Narodnega muzeja v Ljubljani, inv. št. 6515.

⁷ V grobu iz Stične je najdenih 10 bronastih puščic. Časovno ga postavljamo v 7. stoletje pred n. š. Grob je objavil Ložar v GMDS, 1957, 75, pod 4. Ložarjeva datacija odstopa od današnjega časovnega opredeljevanja grobne celote.

⁸ F. Starè, Kipec ilirskega bojvnika z Vač, AV XIII—XIV, 1962—1965, 598, T. IX, 25—26.

⁹ L. c., Tab. IX, 25—26 in T. X, 59—62.

¹⁰ V grobu VI gomile I iz Rovišča sta bili najdeni dve trorobi puščici; V. Stare, Prazgodovinske gomile iz Rovišča, AV XIII—XIV, 1962—1965, 457.

¹¹ Inventaria arhaeologica, Jugoslavija, Fasc. 5, Y 43 (5) 4, 25.

¹² F. Starè, Vače, katalog, 1955, T. VII, 5, 6.

¹³ WPZ 2, 1915, 117.

sežganem mrliču najdena bronasta posoda, deli bronaste čelade, železna sekira, rdeče žgana keramična posoda in večje število puščičnih osti. Potemtakem bi morda lahko tu objavljene trorobe puščične osti postavili v zvezo s Hoernesovim opisom. Grobno celoto samo pa bi na podlagi spremene gradiva (dvogrebenasta čelada — T. 19 in verjetno bronasta posoda — T. 16, ris. 8) lahko časovno opredelili v začetek 6. stoletja pred n. š., to je pa tudi čas, ko bi mogli že misliti na skitske elemente v materialni zapuščini starejše železnodobnih najdišč Dolenjske.

Zapestnice in nanožnice

Zapestnice, ki so bile izkopane v grobovih na Vinkovem vrhu, bi lahko razdelili v votle (T. 13, ris. 2, 4, 7) in masivne (T. 12, ris. 6, 8). Večina zapestnic ima polkrožno narebreno površino, nekaj primerov pa je gladkih s presegajočima koncema.

Za časovno opredeljevanje jih ne moremo koristno uporabiti, ker sledimo takšnim zapestnicam v ženskih grobovih skozi vse obdobje razvite starejše železne dobe.

Votle zapestnice, okrašene s pasovi vrezov in vrezanimi križci v posameznih poljih (T. 13, ris. 2), pa so ostalina grobov iz mlajšega obdobja starejše železne dobe (Ha D).

Zelo zanimiva je bronasta, v štiri kolobarje zvita zapestnica, katere konca, okrašena z vrezanimi pasovi, sta bila zapognjena nazaj. Eden se je že v uporabi odlomil in so ga nadomestili z novim tako, da so ga pritrdili z dvema bronastima zakovicama, danes pa tudi ta manjka. Ohranjeni zaključek zapestnice je na koncu oglato odebeljen. Ta motiv je v materialni kulturi naših krajev precej nenavaden. Nekoliko spominja na zapestnice s shematiziranimi nazaj zavitimi živalskimi glavicami.¹⁴ Vendar pa oblika odebelitve skoraj ne dopušča direktne primerjave z omenjenimi (T. 12, ris. 8).

Ovratnice

Med gradivom iz gomil na Vinkovem vrhu so tudi tri bronaste ovratnice (T. 14, ris. 1, 12, 13). Med seboj so različne in vsaka zase predstavlja posebno varianto ovratnic. Vsaka sodi v drugo časovno obdobje.

Najstarejša je ovratnica (T. 14, ris. 12) s tordiranim trupom in odlomljenima, verjetno spiralno zvitima koncema. Postavimo jo lahko v začetne faze Ha C obdobja na podlagi primerjav z drugimi najdišči, ki vsebujejo gradivo iz tega časa.

V razvito obdobje Ha C horizonta bi postavili ovratnico z gladkim trupom in spiralno ovitima koncema (T. 14, ris. 13).

Časovno najmlajša pa je bronasta votla ovratnica s polkrožnima zaključkoma (T. 14, ris. 1). Stavljamo jo v razvito obdobje Ha D horizonta. Datacijo tega predmeta smo prav tako opravili na podlagi primerjav z gradivom iz drugih najdišč, ki jih kot celoto stavljamo v to časovno obdobje.

¹⁴ F. Mayer, Fundbericht aus Schwaben NF 16, 1962, 39.

Fibule

Sponke za spenjanje oblačil — fibule so navadno pridatki ženskih grobov. Med gradivom iz gomil imamo ohranjenih razmeroma malo fibul (T. 15, ris. 1—11). Fibule pripadajo različnim tipom in jih moremo tudi časovno postavljati v razna obdobja starejše železne dobe. Med najstarejše primerke bi prištevali obe kačasti fibuli (T. 15, ris. 1 in 5) in žično fibulo z jantarjevo oblogo (T. 15, ris. 4); moremo jih postaviti na začetek Ha D stopnje.

Velike »klasične« *certoške fibule* (T. 15, ris. 5, 6, 9) so značilne za razvito obdobje Ha D stopnje, ker vemo, da so bile najdene vedno s predmeti, ki sodijo v ta čas.

Posebnost so fibule s samostrelno peresovino in z živalsko glavico na zaključku noge (T. 15, ris. 7, 8, 10 in 11). Ločili bi lahko dva tipa, prvi s shematizirano konjsko glavico (T. 15, ris. 7 in 8) in drugi s pasjo glavico (T. 15, ris. 10, 11).

V grobovih slovenskega halštata poznamo nekaj primerov takih fibul, vendar so precej redke. Prisotnost kar štirih takih fibul na Vinkovem vrhu je presenetljiva in daje neko posebno obeležje vinkovskemu gradivu. Plastične upodobitve na fibulah srečujemo v glavnem v razviti fazi Ha D stopnje. V tem času se kot dekorativne prvine na fibulah upodablajo tudi druge živali, kot npr. psi, ovni, race.¹⁵ Po vsem tem smo upravičeni postaviti tudi primere z Vinkovega vrha v to časovno obdobje.

Pasne spone

Med gradivom, ki je brez ožjih najdiščnih podatkov, imamo ohranjene štiri pravokotne pasne spone (T. 16, ris. 1, 4, 6; T. 11, ris. 11). Bronasta pasna spona (T. 16, ris. 4) je dobro ohranjena, manjka ji le kavelj za spenjanje, ki je bil pritrjen na spono s ploščato zakovico in je bil izrezan iz posebnega kosa pločevine. Spona je ob daljših stranicah okrašena z vrezano črto, ob krajših stranicah pa je drobno poševno narezana.

Bronasta spona (T. 16, ris. 1) je bila že med uporabo večkrat popravljana, tako da so kosi pločevine naloženi drug vrh drugega in speti s ploščatimi zakovicami. Ohranjen je tudi ploščat kavelj za spenjanje, ki je pritrjen na podlogo s kvadratno zakovico.

Delno ohranjena železna pasna spona z bronasto prevleko (T. 16, ris. 6) je bila okrašena z iztolčenimi motivi drobnih pik ob zunanjem robu in s stoječimi trikotniki iz drobnih iztolčenih pik. V sredini takega trikotnika je iztolčen križ z razširjenimi kraki. Bronasta prevleka je slabo ohranjena, tako da so na nekaterih mestih vidni le sledovi na železni podlagi.

¹⁵ Fibule z lokom v obliki pasjega trupa iz Podzemlja, inv. št. 2248 (neobjavljena), Zagorja, inv. št. 4546 in 4547 (neobjavljena), Vintarjevca, inv. št. 6677 (AV IV/2, 1955, 264, T. I, 5).

Fibuli z ovno glavico na nogi z Magdalenske gore, inv. št. 4000 in 4001, in Laknic, inv. št. 1648 (neobjavljeno).

Fibuli z lokom v obliki račjega protoma iz Šmarjete, inv. št. 919 (neobjavljeno), in Rovišča (V. Stare, Prazgodovinske gomile iz Rovišča, AV XIII—XIV, 1962—1965, T. I, 12).

Pravokotne pasne spone časovno postavljamo v Ha D stopnjo, v njene začetne faze, posamezni primeri pa so se uporabljali tudi v razviti dobi Ha D horizonta.¹⁶

Sponam pripadajo tudi bronasti okovi z obročki, ki so rabili za spenjanje spon (T. 11, ris. 7, 10, 12, 18), in bronasti obročki, deli pasnih spon (T. 11, ris. 6, 8, 14—16; T. 14, ris. 5—10). Ti obročki so ovalnega ali kvadratnega preseka in so rabili pri spenjanju pasu.

Železen predmet, ki je služil tudi verjetno kot pasna spona (T. 11, ris. 9) s kavljema na obeh straneh, bi postavili že v mlajši čas, v mlajšo železno dobo.

V isti čas moremo prištevati tudi bronast obroček z delno ohranjenim kavljem (T. 11, ris. 17), ki je tudi služil za spenjanje pasu.

Čelada

Med predmeti brez ožjih najdiščnih podatkov je bil tudi del bronaste pločvine, za katerega smo ugotovili, da sodi k neki popolnoma razpadli dvogrebenasti čeladi (T. 19, rekonstrukcija). Fragment je sicer majhen in v zelo slabem stanju, vendar pa sta dobro vidni rebri, ki sta potekali vzdolž grebena. Ohranjena je tudi ena bronasta zakovica, ki je pripenjala zgornji del čelade na spodnjega. V Hoernesovem poročilu¹⁷ je govor o nekem skrinjastem grobu, v katerem je bila najdena med drugimi pridatki (železna sulica, rdeče žgana posoda, puščice in bronasta posoda) tudi čelada. Med našim gradivom nimamo čelade. Sklepamo lahko, da je omenjeni fragment del popolnoma uničene dvogrebenaste čelade, ki jo omenja Hoernes.

Dvogrebenaste čelade stavlja S. Gabrovec v svoji razpravi o halštatskih čeladah jugovzhodnoalpskega kroga v 6. stoletje pred n. š.¹⁸ Omenjeno čelado z Vinkovega vrha bi bili upravičeni postaviti v isti čas, ker tudi spremno gradivo govori za upravičenost te domneve.

Scepter in obeski

Ohranjeno imamo le eno kultno palico — scepter (T. 5, ris. 9). Telo bronaste palice je razdeljeno v horizontalna, različno okrašena polja. Zgoraj je votlo telo razširjeno in preluknjano. V luknjicah so vdeti bronasti obročki z verižico; na njih so viseli precej poškodovani trikotni obeski.

K omenjenemu sceptru sodita verjetno tudi obeska (T. 18, ris. 15, 17), ki sta bila obešena na verižici, pripeti na telo scepra. Obesek je sestavljen iz osrednjega dela, ki je izdelan v iztolčeni tehniki in predstavlja neko človeško figuro z razprostrtimi rokami. Obesek ima na spodnji strani polkrožne izrastke z luknjico. V vsako luknjico je vdet obroček, v katerem je visel trikoten obesek, okrašen z vtolčenimi in iztolčenimi pikami. Obeski so imeli na spodnji strani luknjico za verižico. V zadnjo luknjico verižice

¹⁶ F. Starè, Dekoracija pravokotnih pasnih spon na Kranjskem, AV III/2, 1952, 175.

¹⁷ WPZ 2, 1915, 117, Abb. VI.

¹⁸ S. Gabrovec, Halštatske čelade jugovzhodnoalpskega kroga, AV XIII—XIV, 1962—1963, 305 ss.

pa so bili v deti obročki za obesek. Obeski so po večini izgubljeni, ohranjene so le tri shematizirane račke, shematiziran petelin in dve človeški figurici.

Obesek z Vinkovega vrha je eden najlepših obeskov, ki so ohranjeni med materialnimi ostalinami grobov starejše železne dobe. Časovno ga moremo postaviti v Ha D stopnjo.

Kovinske posode

Bronasta situla, ki je med ohranjenim gradivom v Narodnem muzeju, je gladka s preprostim držajem z nazaj zavrtimi konci (T. 16, ris. 7). Izdelana je iz tanke pločevine. Plašč je spet s sedmimi bronastimi ploščatimi zakovicami. Dno situle manjka, bilo pa je verjetno izdelano kakor dna drugih situl mlajšega tipa. Tudi po obliki sami sodi ta situla k mlajšim oblikam in bi jo na podlagi primerjav z drugimi situlami lahko časovno postavili v razvito obdobje starejše železne dobe.¹⁹

Druga kovinska posoda, ki je ohranjena med gradivom, je tako imenovan kotliček z ročajem — velika skodela (T. 16, ris. 8). Podrobno ga je obravnaval v svoji študiji o prazgodovinskih kovinskih posodah že F. Starè,²⁰ zato bi samo ugotovili, da gre tu za posodo, ki jo stavimo v čas razvite Ha C stopnje.

Keramika in glinasta vretenca

Keramičnih posod je ohranjenih razmeroma malo in še te so večinoma poškodovane ali pa ohranjene samo v fragmentih. Večino posod predstavljajo lonci (T. 17, ris. 5—5) ali pa sklede (T. 17, ris. 6). Nekaj posebnega je posoda iz svetlo rjavo žgane gline (T. 17, ris. 1). Posoda je cilindrična z ravnim dnom in kaneliranim ostenjem. Ob zgornjem robu je na dveh straneh štirikoten nastavek, ki je služil za boljše prilaganje pokrova na posodo. Pokrov je okrogel, okrašen s koncentričnimi plastičnimi kanelurami in ima v sredini velik profiliran gumb. Posoda je bila verjetno najdena v grobu z gradivom iz mlajšega obdobja starejše železne dobe. Posodo samo bolj težko časovno opredelimo, ker ne poznamo analogij za to vrsto keramike.

Posebej moramo omeniti majhno rjavkasto žgano posodico z izlivkom (T. 17, ris. 2). Posodica je zelo grobo izdelana in bi utegnila biti precej stara, nekako iz začetka starejše železne dobe.

Vse drugo keramično gradivo je iz mlajšega obdobja kakor glavnina predmetov z Vinkovega vrha.

Najdena vretenca iz žgane gline lahko razdelimo v bikonična (T. 18, ris. 3, 8, 13, 14; T. 16, ris. 3, 5), konična (T. 18, ris. 4, 5, 6, 11) in kroglasta vretenca (T. 18, ris. 9). Vsa vretenca so gladka, neornamentirana, le dve

¹⁹ F. Starè, Prazgodovinske kovinske posode iz Slovenije, Zbornik Filozofske fakultete 2, 1955, 116 ss. V tej študiji je pomotoma omenjeno, da je situla v Naturhistorisches Museum na Dunaju. V resnici pa je situla v Narodnem muzeju v Ljubljani, inv. št. 2196.

²⁰ F. Starè, Prazgodovinske kovinske posode iz Slovenije, Zbornik Filozofske fakultete 2, 1955, 113 ss.

imata spodnji del okrašen z vrezi (T. 16, ris. 5 in 5), eno pa ima vreze nad največjim obodom (T. 18, ris. 3).

Vretenca nam ne morejo služiti za časovno opredeljevanje grobnih najdb, ker so se pojavljala v grobovih skozi vso starejšo železno dobo.

Ogrlice

Ogrlice, ovratni nakit so značilnost ženskih grobov. V grobovih na Vinkovem vrhu so bile najdene številne jantarjeve (T. 20, sl. 1) in steklene ogrlice (T. 20, sl. 2).

Med jantarjevimi ogrlicami prednjači niz različno velikih jagod od drobnih do »orjaških«, ki imajo 3 cm v premeru (T. 14, ris. 17; T. 20, sl. 1). Velika jantarjeva jagoda je tudi menda največja do sedaj najdena na področju Slovenije iz starejše železne dobe.

Med steklenimi ogrlicami je posebno zanimiv niz raznobarnih in različno oblikovanih jagod (T. 20, sl. 2). Niz vsebuje 70 jagod, ki se med seboj zelo razločujejo tako po barvi kot tudi po obliki. Nedvomno gre v tem primeru za enega najlepših nizov iz naših, Ha D pripadajočih grobov. Ob njem bi se lahko ponovno načelo vprašanje steklarstva v prazgodovini v naših krajih, ker le tako si lahko razlagamo toliko tehničnih drobnosti in spretnosti pri izdelovanju posameznih jagod.

Omeniti moramo tudi nekaj okroglih bronastih jagod (T. 14, ris. 11), a zanje ne moremo z gotovostjo trditi, da bi služile kot ogrlica.

Ostali predmeti

V inventarju grobov z Vinkovega vrha nas preseneča konica iz kvarcita, obtesana v obliki lovorovega lista (T. 6, ris. 8). Konica ima zelo starinski značaj. Ta predmet je verjetno služil pri kakšnem kulturnem obredu s staro tradicijo. Sicer si je v času, v katerega sodijo naši grobovi, težko predstavljati to starinsko, za kameno dobo značilno obdelavo predmeta.

Medtem ko pri omenjeni kamniti konici ne moremo utrditi njeno kamenodobno poreklo, govori odlomek igle s stožčasto glavico (T. 6, ris. 7) prepričljivo za starejši čas, kakor ga nakazuje glavčina predmetov z Vinkovega vrha. To večglavo iglo je patina sicer zelo poškodovala, kljub temu pa moremo prav dobro spoznati tako imenovani tip pozne Ha B igle s stožčasto glavico in z drobnimi svitki na vratu.

Med manj pogostne predmete v inventarju grobov drugih slovenskih najdišč, ki sodijo okvirno v isti časovni horizont kakor naše z Vinkovega vrha, prištevamo dve bronasti vretenci (T. 14, ris. 15, 16). Njuno funkcijo je nakazal F. Starè,²¹ ki domneva, da sta služili kot uteži pri jermenih, s katerimi so spenjali ali zavezovali obleke. Za to domnevo govori grob s skledasto čelado iz Malenc²² in grob skitskega lokostrelca z Libne.²³ Nekoliko nenavadno je vretence (T. 14, ris. 16), ki ni masivno, čeprav je ulito.

²¹ AV XIII—XIV, 1962—1965, 597.

²² V. Stare, Prazgodovinske Malence, AV XI—XII, 1960—1961, 52, T. II, 3, 4, 7, 11.

²³ F. Starè, Kipec ilirskega bojvnika z Vač, AV XIII—XIV, 1962—1965, T. X, 28.

Bronaste diskaste predmeta (T. 14, ris. 2) s preluknjano kupolasto glavico in ostankom široke zanke na spodnji strani bi skoraj ne mogli razlagati kot gumb. Verjetneje je rabil kot neke vrste okras na jermenju.

Med najbolj dragocene predmete inventarja grobov z Vinkovega vrha štejemo polno plastično ulito bronasto figurico konjička (T. 14, ris. 14). Figurica je služila verjetno kot obesek, za kar govori luknjica na vratu. Telo konja je močno shematizirano, tako da so izostale značilnosti konjskih oblik. Poudarjena je zlasti dolžina vrata in trupa, medtem ko so noge in rep podane okrnjeno. Zelo shematično (s poudarjanjem dolžine) je podana tudi glavica. Ušesci imata namesto vdolbine, ki bi ustrezala resničnosti, le po eno drobno jamico. Trup konja je okrašen za prednjima nogama z dvema pokončnima vrezoma ter na vsaki strani z dvema tremoliranimi vrezoma. Ob boku desne sprednje noge je vrezan na krakih stoječ križ. Plastična bronasta figurica konja kot samostojen motiv je v Sloveniji za zdaj osamel primer. Na podlagi stilnih prvin bi mogli figurico konja postaviti v čas po kipcu hoplita z Vač.²⁴

Časovna opredelitev gradiva po tumulih

Pri časovni opredelitvi gradiva po tumulih uporabljamo tipološko najbolj značilni najstarejši in tipološko najbolj značilni najmlajši predmet.

Gomila 7 (T. 1, ris. 1—9)

Tip masivne bronaste zapestnice s pasovi drobnih prečnih vrezov med rahlimi svitkastimi odebelitvami (T. 1, ris. 7, 9) je značilen za Ha C horizont, uporablja pa se še skozi starejše faze Ha D stopnje. Kačasta fibula z diskom sodi k mlajšim, za razviti Ha D značilnim variantam (T. 1, ris. 8). Drobno nasvitkane zapestnice s presegajočimi konci (T. 1, ris. 3) so značilne za pozni Ha D horizont. Predmeti tega tumulusa imajo oblikovne značilnosti od končnih faz Ha C do končnih faz Ha D horizonta. To časovno opredelitev opravičujeta tudi železna tulasta sekira in železna sulična ost.

Gomila 8 (T. 1, ris. 10—15)

Iz gradiva tega tumulusa, ki je za časovno opredelitev precej atipično in bi ga delno mogli staviti v okvir Ha D horizonta, izstopa odlomek steklenega obroča (T. 1, ris. 15), ki je latenodobnega značaja.

Gomila 9 (T. 2, ris. 1—9; T. 3, ris. 1—7)

Razen železnih suličnih osti (T. 2, ris. 2—4), katere bi mogli prišteti h kopjem z mlajšim značajem (pozni Ha D), je ostalo orožje značilno za razviti Ha D horizont. Isto velja tudi za železen nož (T. 2, ris. 9) z navzgor zavihano konico rezila. K istemu, razvitemu Ha D horizontu sodijo še železna pasna spona s poudarjenim vzdolžnim rebrom (T. 3, ris. 6) in bronasti široko nasvitkani zapestnici (T. 3, ris. 2, 3). Ostanek drobno

²⁴ L. c., 404 ss.

nasvitkane bronaste nanožnice (T. 3, ris. 1) pa ima nekoliko mlajši značaj. Okvirno moremo najdbe tega tumulusa postaviti v razviti Ha D horizont z izjemo nasvitkane nanožnice, ki bi lahko bila mlajša.

Gomila 10 (T. 3, ris. 8, 9)

Fibula (T. 3, ris. 9) predstavlja neko starejšo varianto certosoidnega tipa (zgodnji Ha D), zapestnica z ozkimi prečnimi svitki pa je vsekakor mlajša (pozni Ha D horizont).

Gomila 11 (T. 3, ris. 10—15; T. 4, ris. 1—4)

Pasni sponi (T. 3, ris. 11; T. 4, ris. 1) sodita po obliki k starejšim variantam pravokotnih pasnih spon. Železna spona ob kavljju ni imela zakovic; to opravičuje domnevo, da sodi k zelo zgodnji varianti. Isto posebnost ima bronasta spona, ki je bila z zakovicami pripeta na pas samo s kavljju nasprotno stranjo. Tudi ornament je pri tej sponi še zelo starinski, gre v bistvu za horizontalno simetrijo tangencialno povezanih krožcev v nezaključeni kompoziciji. Ornament je sicer nedosleden, kljub temu pa ga moremo uvrstiti v skupino starejše dekoracije pravokotnih pasnih spon s ponavljajočo se nezaključeno ornamentiko. Naš primer se od omenjenega načina krašenja razločuje po tem, da ima spona še okvirni okras s tremo-liranim vrezom, kar je že nekoliko mlajša poteza. Na podlagi ornamenta in sponne same bi mogli ta predmet postaviti v zgodnji Ha D horizont.²⁵

Časovni razpon najdb v tumulusu 11 bi bil med zgodnjim in poznim Ha D horizontom.

Gomila 12 (T. 4, ris. 5—13; T. 5, ris. 1)

Najstarejši predmet tega tumulusa je odlomek neke rtaste fibule (T. 4, ris. 10), ki ima tako imenovani C presek noge. Ta je značilen za pozni Ha C oziroma za zgodnji Ha D horizont. Fibula (T. 4, ris. 11) pa je neka varianta certoskega tipa. Njen klasični T presek noge govori za starejšo fazo Ha D horizonta. Tudi tulasta sekira (T. 4, ris. 12) in sulica (T. 5, ris. 1) bi govorili za ta čas.

Gomila 13 (T. 4, ris. 14—16; T. 5, ris. 2—8)

Kamnita sekira (T. 5, ris. 3) ne more služiti za časovno opredeljevanje, ker ni značilna za inventar železnodobnih grobov. Železni tulasti sekiri moremo zaradi vitkega vratu postaviti v razviti Ha D horizont. To opredelitev podpirata tudi nasvitkani zapestnici (T. 5, ris. 4, 5) in prav tako okrašeni nanožnici (T. 5, ris. 7, 8).

Zaključek

Gradivo iz gomil na Vinkovem vrhu je v glavnem zastopano s primerki iz starejše železne dobe. Le nekaj predmetov: kvarcitna konica, bronasta igla s stožčasto glavico in bronasta tulasta sekira z ušescem ne sodi v ta

²⁵ F. Starè, Dekoracija pravokotnih pasnih spon na Kranjskem, AV III/2, 1952, 173 ss.

časovni okvir. To so obenem tudi najstarejši predmeti iz omenjenih gomil. Glavnina predmetov sodi v začasno in razvito fazo Ha D horizonta z nekimi izjemami, ki segajo vse tja v mlajšo železno dobo.

Iz tega smo spoznali, da je imelo grobišče na Vinkovem vrhu širši časovni razpon, to se pravi, da življenje na naselbini ni zamrlo vse tja do konca mlajše železne dobe.

Skitska materialna kultura je na Vinkovem vrhu izpričana s trobimi puščicami. To pa nas sili k ponovnemu razglabljanju o vzrokih prisotnosti skitske materialne kulture v naših krajih: ali so prišli skitski elementi k nam neposredno ali posredno. Vinkov vrh kot prazgodovinska postojanka v tem smislu še zdaleč ni osamel primer. Vprašanje je, katero ljudstvo bi prineslo skitsko materialno kulturo v naše kraje, če ne Skiti sami. Če upoštevamo, da so bili Skiti vsaj s stališča Obdonavja in Balkana nestalno konjeniško ljudstvo, dopuščamo lahko verjetnost, da so se s svojimi premiki ustavljali ob jugovzhodnem predalpskem svetu in direktno vplivali na tukajšnjo materialno kulturo.²⁶

Med običajnimi predmeti, ki jih najdemo v grobovih starejše železne dobe na prazgodovinskih grobiščih, imamo opraviti med gradivom z Vinkovega vrha z nekaj primerki, ki so izredno važni za proučevanje ilirske umetnosti v 6. in 5. stoletju pred n. š. Tu mislim predvsem na bronest obesek s shematiziranim likom svečenice in na polnoplastično figurico konja. Oba predmeta sta izredno pomembna tako v tehniki izdelave kot v stilnih prvinah in bi jima bilo potrebno pri proučevanju ilirske drobne plastike posvetiti posebno poglavje.²⁷

Ob koncu še enkrat lahko poudarimo pomembnost gradiva z Vinkovega vrha, ki bi pred nami še bolj zaživelo, če bi poznali točne okoliščine najdb. Prav gotovo bi nam terenski posegi na utrjeni naselbini in na grobišču samem odgovorili na marsikatero nejasnosti in nam pomagali razčistiti niz nerešenih vprašanj.

SEZNAM PREDMETOV

Sulice

1. Sulična ost, železna z ozkim ovalnim listom in dolgim tulcem za nasajanje (inv. št. 2045), d. 45,3 cm (T. 7, ris. 5).
2. Sulična ost, železna z dolgim ovalnim listom s širokim rebrom. Tulcec je spodaj vzporedno kaneliran (inv. št. 2046), d. 30,5 cm (T. 6, ris. 6).
3. Sulična ost, železna s širokim dolgim ovalnim listom. V tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2047), d. 27,1 cm (T. 8, ris. 1).
4. Sulična ost, železna s kratkim ovalnim listom s polkrožnim rebrom (inv. št. 2048), d. 25,2 cm (T. 6, ris. 1).
5. Sulična ost, železna s kratkim listom. V tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2049), d. 21,4 cm (T. 8, ris. 4).
6. Sulična ost, železna z dolgim listom s polkrožnim rebrom (inv. št. 2050), d. 28,8 cm (T. 6, ris. 5).

²⁶ Sulimirsky, Bericht über den V. Internationalen Kongress für Vor- und Frühgeschichte, Hamburg-Berlin 1961, 795, z literaturo in karto. K. Kromer, Situla I, 1960, 111.

²⁷ Širšo razpravo o prazgodovinski plastiki Slovenije pripravlja F. Starč. Knjiga bo v kratkem izšla.

7. Sulična ost, železna s kratkim trikotnim listom. V tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2051), d. 21,9 cm (T. 6, ris. 2).
8. Sulična ost, železna, poškodovana (inv. št. 2052), d. 15,6 cm (T. 6, ris. 3).
9. Sulična ost, železna, zelo poškodovana (inv. št. 2053), d. 16,5 cm (T. 6, ris. 9).
10. Sulična ost, železna z dolgim širokim listom s polkrožnim rebrom (inv. št. 2054), d. 36,8 cm (T. 7, ris. 2).
11. Sulična ost, železna z dolgim širokim listom s širokim rebrom (inv. št. 2055), d. 35,6 cm (T. 7, ris. 1).
12. Sulična ost, železna, poškodovana (inv. št. 2056), d. 17,4 cm (T. 8, ris. 5).
13. Sulična ost, železna z dolgim trikotnim listom, poškodovana (inv. št. 2057), d. 17,4 cm (T. 6, ris. 4).
14. Sulična ost, železna z dolgim trikotnim listom, poškodovana (inv. št. 2058), d. 25,9 cm (T. 8, ris. 3).
15. Sulična ost, železna, poškodovana (inv. št. 2059), d. 28,5 cm (T. 8, ris. 2).
16. Dvanajst suličnih osti, železnih, poškodovanih (inv. št. 11540), d. od 38,2 do 17,7 cm (T. 7, ris. 5; 6; T. 9, ris. 1—7; T. 11, ris. 3—5) [T. 7, ris. 5 je verjetno dvoizen meč].
17. Kopje, železno z ušescem za nasajanje (inv. št. 6256), d. 35,1 cm (T. 7, ris. 4).

Sekire

18. Bronasta tulasta sekira z delno fragmentiranim ušescem. Rezilo je ploščato skovano in ima ob zunanjih robovih tri vzporedne vrezane črte. V tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2060), d. 17,4 cm (T. 10, ris. 1).
19. Železna tulasta sekira z ušescem (inv. št. 2061), d. 16,6 cm (T. 11, ris. 2).
20. Železna tulasta sekira. V tulcu so ohranjeni ostanki lesa (inv. št. 2062), d. 14,8 cm (T. 10, ris. 4).
21. Železna tulasta sekira. V tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2063), d. 20,6 cm (T. 10, ris. 2).
22. Železna tulasta sekira, ki je močno fragmentirana (inv. št. 2064), d. 19,9 cm (T. 11, ris. 1).
23. Železna tulasta sekira (inv. št. 2065), d. 18,4 cm (T. 10, ris. 3).
24. Železna tulasta sekira (inv. št. 2066), d. 14,7 cm (T. 10, ris. 6).
25. Železna tulasta sekira, poškodovana (inv. št. 11537), d. 15,9 cm (T. 12, ris. 3).
26. Železna tulasta sekira, poškodovana (inv. št. 11538), d. 13,4 cm (T. 10, ris. 7).
27. Železna tulasta sekira (inv. št. 11539), d. 13,6 cm (T. 10, ris. 8).
28. Železna plavutasta sekira, poškodovana (inv. št. 2067), d. 14,6 cm (T. 10, ris. 5).
29. Železna sekira s prečnim ušesom za nasajanje (inv. št. 2068), d. 10,6 cm (T. 12, ris. 1).
30. Železna sekira s prečnim ušesom za nasajanje (inv. št. 2069), d. 20,3 cm (T. 12, ris. 2).

Puščice

31. Železna puščična ost, dvokrilna. Ohranjen je lesen trn, na katerega je bila puščica nataktnjena. Les je prelomljen (inv. št. 2099), d. 4,4 cm (T. 7, ris. 8).
32. Železna puščična ost, dvokrilna s ploščato skovanim nastavkom; en trn je odlomljen (inv. št. 2100), d. 4,4 cm (T. 7, ris. 10).
33. Železna dvokrilna puščična ost. Ohranjen je del lesenega nastavka (inv. št. 2101), d. 3,6 cm (T. 7, ris. 7).
34. Železna dvokrilna puščična ost. En trn je odlomljen (inv. št. 2102), d. 3,9 cm (T. 7, ris. 9).
35. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2070), d. 2,7 cm (T. 8, ris. 8).
36. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2074), d. 2,6 cm (T. 8, ris. 16).
37. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2076), d. 2,5 cm (T. 8, ris. 10).

38. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2078), d. 2,8 cm (T. 8, ris. 7).
39. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2079), d. 2,9 cm (T. 8, ris. 9).
40. Poškodovana bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2080), d. 2,9 cm (T. 8, ris. 11).
41. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje. V tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2081), d. 2,9 cm (T. 8, ris. 6).
42. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2082), d. 3,0 cm (T. 7, ris. 11).
45. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2084), d. 2,6 cm (T. 8, ris. 15).
44. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2087), d. 2,4 cm (T. 7, ris. 15).
45. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2092), d. 3,1 cm (T. 8, ris. 12).
46. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje, v tulcu so ostanki lesa (inv. št. 2095), d. 2,8 cm (T. 8, ris. 15).
47. Poškodovana bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2094), d. 2,7 (T. 7, ris. 12).
48. Bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2095), d. 3,0 cm (T. 7, ris. 14).
49. Poškodovana bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2096), d. 2,9 cm (T. 8, ris. 17).
50. Poškodovana bronasta puščična ost s tremi trni in tulcem za nasajanje (inv. št. 2098), d. 2,7 cm (T. 8, ris. 14).
51. Triroba bronasta puščična ost, deformirana (inv. št. 2071), d. 2,4 cm (T. 7, ris. 21).
52. Triroba bronasta puščična ost (inv. št. 2072), d. 2,2 cm (T. 7, ris. 20).
55. Triroba bronasta puščična ost (inv. št. 2073), d. 2,0 cm (T. 7, ris. 17).
54. Triroba bronasta puščična ost (inv. št. 2075), d. 2,3 cm (T. 7, ris. 18).
55. Bronasta triroba puščična ost s tulcem za nasajanje (inv. št. 2077), d. 2,2 cm (T. 7, ris. 22).
56. Bronasta triroba puščična ost s tulcem za nasajanje (inv. št. 2085), d. 2,1 cm (T. 7, ris. 16).
57. Triroba bronasta puščična ost (inv. št. 2085 b), d. 1,9 cm (T. 7, ris. 25).
58. Bronasta puščična ost, triroba s tulcem za nasajanje (inv. št. 2086), d. 2,2 cm (T. 7, ris. 19).
59. Bronasta puščična ost s tulcem za nasajanje, triroba (inv. št. 2088), d. 2,5 cm (T. 7, ris. 26).
60. Poškodovana bronasta triroba puščična ost (inv. št. 2089), d. 1,9 cm (T. 7, ris. 15).
61. Bronasta triroba puščična ost (inv. št. 2090), d. 2,6 cm (T. 7, ris. 25).
62. Delno poškodovana bronasta triroba puščična ost (inv. št. 2091), d. 2,0 cm (T. 7, ris. 27).
65. Bronasta puščična triroba ost s tulcem za nasajanje, poškodovana (inv. št. 2097), d. 2,5 cm (T. 7, ris. 24).

Noži

64. Železen, srpasto ukrivljen nož s ploščato skovanim nastavkom za ročaj (inv. št. 2178), d. 12,5 cm (T. 9, ris. 10).
65. Železen srpasto ukrivljen nož s ploščato skovanim nastavkom za ročaj (inv. št. 2177), d. 10,6 cm (T. 9, ris. 11).
66. Fragment železnega noža (inv. št. 2179), d. 8,2 cm (T. 9, ris. 9).
67. Fragment železnega noža (inv. št. 11352), d. 9,2 cm (T. 9, ris. 8).

Meč

68. Ukrivljen železen enorezen meč, močno fragmentiran (inv. št. 2044), d. 39,3 cm (T. 6, ris. 10).

Kamnite sekire

69. Kamnita sekira iz zelenkasto sivega serpentina z luknjo za nasajanje (inv. št. 4700), d. 10,1 cm (T. 5, ris. 3).

70. Fragment kamnite sekire, ohranjeni so ostanki luknje za nasajanje (inv. št. 2042), vel. fragm. 4,4 cm (T. 11, ris. 13).

Brusi

71. Brusni kamen, svetlo rjav z luknjico na vrhu (inv. št. 2180), d. 8,8 cm (T. 16, ris. 2).

Artefakti

72. Konica iz sivkasto belega kvarcita, na spodnji strani gladka, na zgornji strani z retušami skrbno izdelana (inv. št. 2045), d. 7,9 cm (T. 6, ris. 8).

Igla

73. Bronasta igla s stožčasto glavico s tremi odebelitvami na vratu, poškodovana (inv. št. 2151), d. 6,1 cm (T. 6, ris. 7).

Fibule

74. Bronasta kačasta fibula. Lok ima tri zavoje, na zadnjem je pritrjena na vsaki strani loka rozeta z zakovico (inv. št. 2125), d. 7,7 cm (T. 15, ris. 5).

75. Bronasta kačasta fibula. Lok ima dva zavoja, na zadnjem sta z zakovico pritrjeni rozeti. Lok je okrašen z vrezanimi krožci s piko in vrezanimi poševnimi črtami. Na prehodu loka v iglo je okrogel disk, na koncu noge je čepast zaključek (inv. št. 2122), d. 11,0 cm (T. 15, ris. 8).

76. Bronasta fibula z žičnim lokom, na katerem je bila jantarjeva obloga, ki je le delno ohranjena (inv. št. 2128), d. 5,2 cm (T. 15, ris. 4).

77. Fragment močno poškodovane certoške fibule (inv. št. 2121), d. 9,6 cm (T. 15, ris. 2).

78. Bronasta certoška fibula. Noga ima nazaj nagnjen okrogel gumbast zaključek. Na iglo je skozi ostanek peresovine vdeta igla neke druge fibule. Lok fibule je bil prelomljen in je bil kasneje popravljen (inv. št. 2120), d. 13,9 cm (T. 15, ris. 9).

79. Bronasta certoška fibula z odlomljeno peresovino in iglo za spenjanje. Noga ima nazaj nagnjen polkrožen nastavek. Ob vzožju loka je vrezan tremoliran trikotnik. Na prehodu loka v peresovino je velik okrogel, na obodu drobno narezan gumb (inv. št. 2119) d. 16,0 cm (T. 15, ris. 6).

80. Bronasta certoška fibula z odlomljeno peresovino in iglo, ki je bila iz železa. Noga ima nekoliko nazaj nagnjen velik polkrožen gumb (inv. št. 2118), d. 17,2 cm (T. 15, ris. 3).

81. Noga neke bronaste fibule z nastavkom v obliki konjske glavice (inv. št. 2124), d. 2,6 cm (T. 15, ris. 7).

82. Bronasta fibula s samostrelno peresovino. Noga ima nastavek v obliki konjske glavice (inv. št. 2125), d. 5,2 cm (T. 15, ris. 8).

83. Bronasta samostrelna fibula. Noga ima nastavek v obliki konjske glavice. Manjka igla za spenjanje (inv. št. 2126), d. 7,1 cm (T. 15, ris. 11).

84. Bronasta fibula s samostrelno peresovino. Noga ima nastavek v obliki pasje glavice. Delno manjka igla za spenjanje (inv. št. 2127), d. 7,2 cm (T. 15, ris. 10).

Pasne spona

85. Bronasta pravokotna pasna spona, delno je poškodovana. Kavelj za spenjanje je bil pritrjen s ploščato skovano zakovico. Na nasprotni strani so okrogle zakovice. Spona je bila dvakrat popravljen (inv. št. 2103), ohr. d. 14,3 cm (T. 16, ris. 1).

86. Bronasta pravokotna pasna spona. Kavelj za spenjanje je bil odlomljen, pritrjen pa je bil s ploščato skovano zakovico. Na obeh ožjih straneh spona se okrogle zakovice. Okoli zakovic je spona drobno poševno narezana (inv. št. 2104), d. 18,7 cm (T. 16, ris. 4).

87. Ostanke bronaste pravokotne pasne spona z železnimi zakovicami, poškodovana (inv. št. 11335), vel. fragm. $5,6 \times 5,2$ cm (T. 11, ris. 11).

88. Železna pravokotna pasna spona, poškodovana z odlomljenim kavljem. Ohranjeni so ostanke bronastega okova, okrašenega z iztolčenimi pikami in križci z zaobljenimi konci krakov (inv. št. 2105), d. 9,6 cm (T. 16, ris. 6).

89. Ovalna železna pasna spona, poškodovana, s kavljem na obeh straneh (inv. št. 6255), d. 10,2 cm (T. 11, ris. 9).

90. Okrogla pasna spona, ovalnega preseka, poškodovana. Ohranjen je del kvačice za spenjanje. Ob kvačici je obroček prečno narezan (inv. št. 2115), pr. 4,5 cm (T. 11, ris. 17).

91. Okov z obročkom, bronast, poškodovan. Obroček je masiven, rombičnega preseka in je pritrjen v zanko okova z okroglo zakovico (inv. št. 2106), pr. 4,6 cm (T. 11, ris. 18).

92. Okov bronaste pasne spona z obročkom rombičnega preseka. Okov pasne spona je ob robovih poševno narezan in ima dve okrogli zakovici (inv. št. 11331), d. 5,9 cm (T. 11, ris. 10).

93. Ostanke bronastih okovov z okroglimi večjimi in manjšimi zakovicami (inv. št. 11341), d. 4,7; 4,4; 3,6 cm (T. 11, ris. 7 in 12).

Obročki

94. Bronast obroček, masiven, ovalnega preseka (inv. št. 2107), pr. 2,2 cm (T. 14, ris. 7).

95. Bronast obroček, masiven, ovalnega preseka (inv. št. 2117), pr. 2,0 cm (T. 11, ris. 14).

96. Bronast obroček, masiven, ovalnega preseka, poškodovan (inv. št. 2109), d. 2,4 cm (T. 11, ris. 8).

97. Bronast obroček, masiven, ovalnega preseka, poškodovan (inv. št. 2111), d. 2,1 cm (T. 11, ris. 6).

98. Bronast obroček, masiven, rombičnega preseka (inv. št. 2110), pr. 2,1 cm (T. 14, ris. 8).

99. Bronast obroček, ovalnega preseka, poškodovan (inv. št. 2112), pr. 2,9 cm (T. 11, ris. 16).

100. Bronast obroček, masiven, ovalnega preseka s petimi polkrožnimi izboklinami (inv. št. 2115), pr. 2,4 cm (T. 11, ris. 15).

101. Bronast obroček, masiven, ovalnega preseka, poškodovan (inv. št. 2114), pr. 3,1 cm (T. 14, ris. 5).

102. Bronast obroček, masiven, rombičnega preseka, poškodovan (inv. št. 2116), pr. 3,1 cm (T. 14, ris. 6).

103. Bronast obroček, ovalnega preseka (inv. št. 2117), pr. 2,2 cm (T. 14, ris. 9).

104. Dva bronasta obročka rombičnega preseka in en obroček ovalnega preseka s koščkom usnja (inv. št. 11335), pr. 2,3 cm (T. 14, ris. 3 in 4).

Okov — našivek

105. Gumb ali našivek, bronast, okrogel z nekoliko dvignjenim srednjim delom z luknjico v sredini, poškodovan (inv. št. 11334), pr. 2,9 cm (T. 14, ris. 2).

Nanožnice

106. Bronasta nanožnica, masivna, okroglega preseka, večkrat ovita. En konec je bil ovit v zanko (danes je poškodovana). Popravljen je bila z dvema zakovicama. Ob zanki je bila okrašena s pasovi prečnih vrezov (inv. št. 2149), pr. 9 cm (T. 12, ris. 8).

107. Bronasta nanožnica, masivna, polkrožnega preseka z razprtima koncema, ki sta zožena, poškodovana in narebrena (inv. št. 2151), pr. 10,5 cm (T. 12, ris. 9).

108. Bronasta nanožnica, masivna z močno zoženima nekoliko presegaajočima koncema, narebrena, poškodovana (inv. št. 2152), pr. 10,5 cm (T. 12, ris. 7).
109. Bronasta nanožnica, masivna, sferičnega preseka, narebrena in poškodovana (inv. št. 2160), pr. 11,4 cm (T. 12, ris. 4).

Zapestnice

110. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka z rahlo presegaajočima koncema, okrašena z okroglimi odebelitvami (inv. št. 2132), pr. 5,6 cm (T. 13, ris. 5).
111. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka z zoženima presegaajočima koncema. Okrašena je s svitkastimi odebelitvami (inv. št. 2133), pr. 5,6 cm (T. 13, ris. 8).
112. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka z zoženima presegaajočima koncema, močno poškodovana (inv. št. 2134), pr. 7,0 cm (T. 13, ris. 11).
113. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka z zoženima presegaajočima koncema s svitkastimi odebelitvami (inv. št. 2135), pr. 7,0 cm (T. 13, ris. 14).
114. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka s presegaajočima koncema, poškodovana (inv. št. 2136), pr. 7,3 cm (T. 13, ris. 19).
115. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka z zoženima presegaajočima koncema, na površini polkrožno narebrena, poškodovana (inv. št. 2137), pr. 8,2 cm (T. 13, ris. 15).
116. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, poškodovana (inv. št. 2138), pr. 7,0 cm (T. 13, ris. 15).
117. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, poškodovana. Na površini je narebrena (inv. št. 2139), pr. 7,2 cm (T. 13, ris. 18).
118. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka s tesno dotikajočima se koncema, močno poškodovana (inv. št. 2140), pr. 7,9 cm (T. 13, ris. 10).
119. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, deformirana in poškodovana (inv. št. 2141), pr. 4,5 cm (T. 12, ris. 5).
120. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka z zoženima, močno presegaajočima koncema. Na notranjem robu, kjer se konca dotikata, je drobno narebrena (inv. št. 2142), pr. 4,3 cm (T. 12, ris. 6).
121. Bronasta zapestnica, masivna, z močno presegaajočima koncema, svitkasto narebrena, poškodovana (inv. št. 2143), pr. 6,8 cm (T. 13, ris. 9).
122. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, s presegaajočima, nekoliko zoženima koncema, svitkasto narebrena (inv. št. 2144), pr. 6,7 cm (T. 13, ris. 12).
123. Bronasta zapestnica, votla, z nekoliko zoženima presegaajočima koncema. Okrašena je s pasovi prečnih vrezov (inv. št. 2145), pr. 8,1 cm (T. 13, ris. 5).
124. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, z zoženima presegaajočima koncema, močno poškodovana, okrašena je bila s pasovi prečnih vrezov (inv. št. 2147), pr. 6,1 cm (T. 13, ris. 20).
125. Bronasta votla zapestnica s presegaajočima koncema, poškodovana (inv. št. 2146), pr. 7,6 cm (T. 13, ris. 6).
126. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, z zoženima presegaajočima koncema. Na delu, kjer sta konca presegajoča, je v pasovih narezana (inv. št. 2148), pr. 6,5 cm (T. 13, ris. 17).
127. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, z zoženima presegaajočima koncema, poškodovana (inv. št. 2150), pr. 8,9 cm (T. 13, ris. 1).
128. Bronasta zapestnica, votla, s stisnjenima koncema, po površini je drobno kanelirana in poškodovana (inv. št. 2153), pr. 7,5 cm (T. 13, ris. 4).
129. Bronasta votla zapestnica s staknjenima koncema, poškodovana. Po površini je drobno narebrena in okrašena z vrezanimi cikcak črtami (inv. št. 2154), pr. 7,6 cm (T. 13, ris. 2).
130. Bronasta zapestnica, votla. Konca sta vdeta drug v drugega, poškodovana. Okrašena je s pasovi prečnih vrezov (inv. št. 2155), pr. 7,6 cm (T. 13, ris. 7).
131. Bronasta zapestnica, masivna, polkrožnega preseka, z močno presegaajočima zoženima koncema, poškodovana. Okrašena je s pasovi prečnih vrezov (inv. št. 2156) pr. 6,6 cm (T. 13, ris. 16).

Sceptri — kultne palice

132. Fragmentiran bronast scepter s tremi verižicami, na katerih vise trikotni obeski, ki so okrašeni z vrezanimi krožci. Telo sceptra je okrašeno s pasovi vrezanih in mrežastih motivov (inv. št. 2162), d. 10,2 cm (T. 5, ris. 9).

135. Bronast obesek, ki je sestavljen iz centralnega dela v iztolčeni tehniki z zanko in iz petih manjših obeskov s priveski, ki vise v luknjicah na spodnji strani srednjega dela. Obeski so okrašeni z vtolčenimi krožci s piko in z iztolčenimi večjimi in manjšimi krožci (inv. št. 2161), d. centralnega dela 6,2 cm (T. 18, ris. 15, 17).

Plastika

134. Bronast plastičen konjiček z luknjico na vratu (inv. št. 2195), d. 7,2 cm (T. 14, ris. 14).

Ovratnice

135. Bronasta votla ovratnica z razprtima, lahno zoženima koncema, ki imata gumbast zaključek, okrašena je s pasovi prečnih vrezov (inv. št. 2157), pr. 15,6 cm (T. 14, ris. 1).

136. Bronasta masivna ovratnica s poškodovanima razprtima koncema. Telo ovratnice je bilo tordirano in nekoliko poškodovano (inv. št. 2158), pr. 4,5 cm (T. 14, ris. 12).

137. Bronasta ovratnica, masivna, okroglega preseka. Konca sta bila ploščato skovana in spiralno uvita (eden je odlomljen) (inv. št. 2159), pr. 13,4 cm (T. 14, ris. 13).

Ogrlice

138. Ogrlice iz večjih in manjših jantarjevih jagod (inv. št. 2165) (T. 20, sl. 1; T. 14, ris. 17).

139. Ogrlica iz večjih in manjših jantarjevih jagod (inv. št. 2166).

140. Ogrlica iz večjih in manjših okroglih in sploščenih jantarjevih jagod (inv. št. 2167).

141. Jantarjeva ogrlica iz različno velikih jantarjevih jagod (inv. št. 2168).

142. Jantarjeva ogrlica iz okroglih, sploščenih, različno velikih jagod (inv. št. 2169 in 2170).

143. Ogrlica iz raznobarvnih steklenih jagod (inv. št. 2172) (T. 20, sl. 2).

144. Ogrlica iz različno velikih jantarjevih jagod (inv. št. 2174).

145. Jantarjeva ogrlica iz okroglih jagod (inv. št. 2175).

146. Jantarjeva ogrlica iz okroglih, ploščatih, različno velikih jagod (inv. št. 4696).

147. Niz valjastih bronastih jagod (inv. št. 2173).

Kovinske posode

148. Bronasta situla, precej poškodovana. Ohranjen ima držaj okroglega preseka z nazaj zavitima koncema (inv. št. 2196), v. 23,4 cm (T. 16, ris. 7).

149. Bronasta skodelica, poškodovana, s trakastim presegačim ročajem, ki je kaneliran in pripet na spodnji del posode deteljasto s tremi drobnimi zakovicami (inv. št. 2179), v. 9,4 cm (T. 16, ris. 8).

Čelada

150. Fragment bronaste čelade, dvogrebenaste. Dobro so vidni sledovi grebena s kanelurami ob straneh (inv. št. 11342), vel. fragm. 7,3 × 8,8 cm (T. 19, ris. 1 in 1a).

Vretenca

151. Vretenca iz rjavo žgane gline, bikonično s sedlasto vboklim zgornjim delom, poškodovano (inv. št. 2195), v. 3,5 cm.

152. Vretenca iz rjavo žgane gline z nekoliko vglobljenim dnom, poškodovano (inv. št. 2194), v. 2,7 cm (T. 18, ris. 9).

163. Vretence iz rjavkasto žgane gline, bikonično. Spodaj ima vrezane črte (inv. št. 2181), v. 2,0 cm (T. 16, ris. 5).
154. Bikonično vretence iz sivkasto rjavo žgane gline (inv. št. 2182), v. 2,1 cm (T. 18, ris. 13).
155. Bikonično vretence iz rjavkasto sivo žgane gline (inv. št. 2185), v. 2,0 cm (T. 18, ris. 12).
156. Bikonično vreteno iz sivo rjavo žgane gline (inv. št. 2184), v. 2,8 cm (T. 18, ris. 9).
157. Konično vretence z vglobljenim dnom iz svetlo rjavo žgane gline (inv. št. 2185), v. 2,5 cm (T. 18, ris. 6).
158. Konično vretence iz sivo žgane gline (inv. št. 2186), v. 2,6 cm (T. 18, ris. 10).
159. Vretence iz temno sivo žgane gline. Na spodnjem kroglastem delu je okrašeno z vrezanimi dvojnimi trikotniki (inv. št. 2187), v. 2,2 cm (T. 16, ris. 5).
160. Bikonično vretence iz temno sivo žgane gline, poškodovano (inv. št. 2188), v. 2,0 cm (T. 18, ris. 14).
161. Vretence iz rjavo sivo žgane gline, bikonično, na obeh straneh sploščeno (inv. št. 2189), v. 5,1 cm (T. 18, ris. 3).
162. Poškodovano vretence iz rjavo sivo žgane gline. Na spodnji strani je sploščeno in ima sledove koncentričnih vrezov (inv. št. 2190), v. 5,1 cm (T. 18, ris. 5).
163. Konično vretence iz rjavo sivo žgane gline (inv. št. 2191), v. 2,8 cm (T. 18, ris. 11).
164. Konično, poškodovano vretence iz sivo rumeno žgane gline (inv. št. 2192), v. 5,2 cm (T. 18, ris. 7).
165. Bronasto, kroglasto vretence, votlo (inv. št. 2165), v. 1,7 cm (T. 14, ris. 16).
166. Bronasto vretence kroglasto s sedlasto vboklim vratom in odebeljenim robom (inv. št. 2164) v. 1,6 cm (T. 14, ris. 15).

Keramika

167. Posoda iz rdečkasto žgane gline, valjasta z ravnim dnom. Na ustju je imela na vsaki strani pokončen nastavek (eden manjka). Nastavka sta služila za boljše prileganje pokrova, ki je raven in ima na obeh straneh štirioglat izrez. Pokrov ima v sredini profiliran gumb. Posoda in pokrov imata vzporedna plastična rebra. Na površini so sledovi črnega premaza (inv. št. 2198), v. 20,1 cm (T. 17, ris. 1).
168. Posoda iz rjavo žgane gline z ravnim dnom in pokončnim kratkim vratom z malo navzven zavihanim ustjem. Na največjem obodu ima na dveh straneh polkrožno s prsti odtisnjeno rebro, na dveh straneh pa ima s prsti odtisnjeno rebro v obliki črke S (inv. št. 4715), v. 12,0 cm (T. 17, ris. 3).
169. Posoda iz rumenkasto žgane gline z ravnim dnom in rahlo navzven zavihanim ustjem. Na največjem obodu ima tri stožčaste bradavice (inv. št. 4716), v. 12,0 cm (T. 17, ris. 4).
170. Skodela iz sivkasto rjavo žgane gline z ravnim dnom in pokončnim ustjem. Na površini ima sledove stožčastih bradavic (inv. št. 4717), v. 12,9 cm (T. 17, ris. 5).
171. Skodela iz rdečkasto sivo žgane gline, poškodovana, z ravnim dnom. Posoda ima pokončen vrat in navzven zavihano ustje. Na največjem obodu ima eno bradavico (inv. št. 4718), v. 8,2 cm (T. 17, ris. 6).
172. Lonček iz rjavo žgane gline, poškodovan, z ravnim dnom in navznoter zavihanim ustjem (inv. št. 4722), v. 7,9 cm (T. 17, ris. 7).
173. Skodelica iz rjavo žgane gline z ravnim dnom. Posoda ima izlizek in trakast ročaj (inv. št. 4720), v. 5,8 cm (T. 17, ris. 2).
174. Fragment navzven zavihanega ustja neke rjavo žgane terine. Posoda je imela pod ustjem plastično rebro (inv. št. 4724), vel. fragm. 7,4 × 9,8 cm (T. 18, ris. 1).
175. Fragment navzven zavihanega ustja neke rdečkasto sivo žgane terine. Na največjem obodu je bila okrašena z jajčastimi izboklinami in vzdolžnimi kanelurami (inv. št. 4725), vel. fragm. 10,5 × 7,4 cm (T. 17, ris. 8).
176. Fragment temno sivo žgane posode z vrezanimi kanelurami, ki tvorijo na enem delu mrežo (inv. št. 11356), vel. fragm. 5,9 × 8,2 cm (T. 18, ris. 2).

ZUSAMMENFASSUNG

Eisenzeitliche Grabhügel auf Vinkov vrh

Im vorgeschichtlichen Depot und in den Sammlungen des Nationalmuseums in Ljubljana befinden sich Gegenstände, die Ende des vorigen Jahrhunderts auf Vinkov vrh bei Dvor ausgegraben worden sind. Die Mehrzahl dieser Gegenstände vermittelte dem damaligen Landesmuseum Jernej Pečnik. Es sind keine Fundortnamen erhalten.

Ungefähr 15 km westlich von Novo mesto liegt am linken Ufer der Krka ein Hügel, auf dem noch heute ohne archäologische Eingriffe Spuren einer befestigten prähistorischen Höhensiedlung und der dazugehörenden Grabhügel erkennbar sind.

Im Folgenden werde ich versuchen das Fundgut aus sieben, im Inventarbuch des Nationalmuseums in Ljubljana mit den Bezeichnungen Tumulus 7 bis Tumulus 15 (In. No. P 4659—P 4700) eingetragenen Grabhügeln zu vermitteln.

Grabhügel 7

Im Grabhügel wurden gefunden: eine eiserne Lanzenspitze, ein Eisenbeil, 5 Armringe und eine Schlangenfibel (T. 1, Abb. 1—9).

Die Gegenstände aus diesem Tumulus besitzen Formcharakteristiken der Endphasen des Horizontes Ha C (massiver Bronzearmring mit bandartig angeordneten Querritzen; T. 1, Abb. 7, 9) bis zu den Endphasen der Stufe Ha D (Schlangenfibel und feingedrehte Armringe).

Grabhügel 8

Im Grabhügel wurden gefunden: der Bruchstück eines Glasringes, 2 kleine Spinnwirtel, ein Bronzeringlein und 2 Tongefässe (T. 1, Abb. 10—15).

Das Fundgut ist, was die zeitliche Bestimmung betrifft, atypisch. Ausser dem gläsernen La-Tène-Ring (T. 1, Abb. 15) könnte es der Stufe Ha D zugeordnet werden.

Grabhügel 9

Aus dem mittelgrossen Grabhügel wurden geborgen: 5 Lanzenspitzen, 5 Tüllenbeile, ein Eisenmesser, eine eiserne Gürtelscheibe, 5 Spinnwirtel (T. 2, Abb. 1—9; T. 3, Abb. 1—7).

Im grossen Ganzen kann das Fundort diesen Tumulus dem entwickelten Ha D Horizont zugeordnet werden (die Lanzen, Beile, das Messer, die Gürtelscheibe mit der betonten Längsrippe und beide breitgedrehten Armringe). Einer jüngeren Zeit gehören die speerähnlichen Lanzen (T. 2, Abb. 2, 3) und der Rest eines feingedrehten Beinringes an.

Grabhügel 10

Im Grabhügel wurden gefunden: ein Armring eine Fibel und ein Spinnwirtel (unbestimmbar) (T. 3, Abb. 8—9).

Die Fibel ist dem frühen Ha D zuzuordnen (sie ist eine ältere Variante des Certosoiden Types), während der quergedrehte Armring jünger ist (später Ha D).

Grabhügel 11

Aus dem Grabhügel wurden geborgen: eine Lanze, eine Gürtelscheibe aus Bronze, 2 Armringe, eine Gürtelscheibe aus Eisen, 2 Spinnwirtel (T. 3, Abb. 1—15; T. 4, Abb. 1—4).

Beide Gürtelscheiben gehören der Form nach unter die älteren Varianten von viereckigen Gürtelscheiben, zeitlich könnten sie dem oberen Ha D Horizont²³ zugewiesen werden. Die Zeitspanne des Tumulus ist zwischen dem frühen und spätem Ha D Horizont.

Grabhügel 12

In dem Grabhügel, dessen Umfang nicht bekannt ist, sind gefunden worden: eine Lanze, ein Beil, ein kleiner Ring, eine Certosafibel, der Fussteil einer Hörnchenfibel, 5 Spinnwirtel (T. 4, Abb. 5—15; T. 5, Abb. 1).

Der älteste Gegenstand in diesem Tumulus ist der Bruchteil des Fusses der Hörnchenfibel mit einem C-Profil, das für die späte Ha C Stufe kennzeichnend ist. Die Zeitspanne des erwähnten Grabhügels ist zwischen dem Ha C Horizont und dem Ha D Horizont.

Grabhügel 15

Aus dem Grabhügel wurden ergraben: 2 Eisenbeile, eine Steinaxt, 4 Armringe, 2 Beinringe, eine Armbrustfibel, Glasperlen, 28 Ringlein (unbestimmbar) (T. 4, Abb. 14—16; T. 5, Abb. 2—8).

Die eisernen Tüllenbeile können wegen des schlanken Halses der entwickelten Ha D Stufe zugeordnet werden. Für diese Datierung sprechen auch die feingedrehten Armring und der Beinring. Die Steinaxt ist nicht datierend, da sie für das eisenzeitliche Grabesinventar nicht kennzeichnend ist.

Anderen Gräbern au Vinkov vrh entstammt Fundgut, das heute im Nationalmuseum mit anderen Gegenständen vermischt ist. Zu diesem Fundgut gehören: Eisenlanzen (T. 6, Abb. 1—6; T. 7, Abb. 1—3, 6; T. 8, Abb. 1—5; T. 9, Abb. 1—7), Eisenbeile (T. 10, Abb. 2—8; T. 11, Abb. 1—2; T. 12, Abb. 1—3), ein Bronzebeil (T. 10, Abb. 1), Eisenmesser (T. 9, Abb. 8—11), zwei Schwerter (T. 6, Abb. 10; T. 7, Abb. 5), Pfeile (T. 7, Abb. 7—27; T. 8, Abb. 6—17), Armbänder und Beinringe (T. 12, Abb. 5 bis 9; T. 15, Abb. 1—20), Fibeln (T. 15, Abb. 1—11), Gürtelscheiben (T. 16, Abb. 1, 4, 6; T. 11, Abb. 11), ein Helm (T. 19), ein Scepter und Anhänger (T. 5, Abb. 9; T. 18, Abb. 15, 17), Metallgefäße (T. 16, Abb. 7, 8), Topfwaren (T. 17, Abb. 1—8; T. 18, Abb. 1, 2, 16), Spinnwirtel (T. 16, Abb. 3, 5; T. 18, Abb. 3—14), Halsbänder (T. 14, Abb. 1, 12, 13), Halsketten (T. 20, Abb. 1, 2; T. 14, Abb. 17), eine Quarzitzspitze (T. 6, Abb. 8), eine Nadel (T. 6, Abb. 7), Bronzegewichte (T. 14, Abb. 15, 16), ein diskusförmiger Gegenstand (T. 14, Abb. 2) und kleine Pferdefigur (T. 14, Abb. 14).

Das Fundgut ist durch Analogien zu anderen slowenischen Fundorten zeitlich bestimmt worden. Der älteste Gegenstand ist die steinzeitliche Quarzitzspitze, es ist aber nicht bekannt, unter welchen Umständen sie gefunden worden ist. Die Bestimmung der Konuskopfnadel mit drei wulstartigen Verzierungen am Halse als dem Typ der späten Ha B Nadeln angehörend, kann als gesichert angesehen werden. Das bronzene Tüllenbeil gehört den Anfangsphasen der Stufe Ha C an.

Der Grossteil des Materials reicht von den Endphasen des Ha C Horizontes bis zu den Endphasen der Stufe Ha D. Einzelne Gegenstände (Eisenbeile mit querliegenden Schaftlöchern, ein zweischneidiges Schwert) gehören schon dem Anfang der jüngeren Eisenzeit an. Analogien zu diesen Gegenständen bestehen im Fundgut derjenigen Fundorte, wo der Grossteil des Fundgutes dem erwähnten Zeithorizont zuzuordnen ist.²

Die skythische materielle Kultur ist auf Vinkov vrh mit dreikantigen Pfeilen vertreten. Bei dieser Gelegenheit sehen wir uns gezwungen, wieder über die Gründe der Anwesenheit der skythischen materiellen Kultur in unserem Gebiet nachzudenken: ob diese Elemente in diese Gegend direkt oder indirekt gerieten. Wenn wir bedenken, dass wenigstens vom Standpunkt des Donaugebietes und des Balkans gesehen die Skythen ein unstetes Reitervolk waren, könnten wir annehmen, dass sie bei ihren Wanderungen am Rande des Südostalpengebietes hielten und so auf die dortige materielle Kultur einwirkten.²⁶

Unter dem Fundgut sind einige Gegenstände für die Erforschung der illyrischen Kunst des 6. und 5. Jahrhunderts v. u. Z. besonders wichtig — der Bronzeanhänger und die kleine vollplastische Pferdefigur. Beide Gegenstände sind in der Technik der Ausarbeitung und den Stilelementen gleich bedeutend, bei dem Studium der illyrischen Plastikunst müsste ihnen besondere Aufmerksamkeit gewidmet werden.

Das Fundgut von Vinkov vrh wird erst dann zu voller Geltung kommen, wenn der Komplex der Siedlung und Nekropole als Ganzes erforscht werden wird.

